

Богущий Вадим Миколайович,
доцент кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент

НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННЮ СТУДЕНТІВ-ПРАВНИКІВ

На теперішньому етапі розвитку людства не можна не помітити чіткої тенденції до збільшення міжнародних взаємовідносин, міжнародної співпраці в різноманітних галузях, зокрема і в сфері права, входження України до світової спільноти, що неможливо реалізувати без ґрунтового знання громадянами країни іноземних мов, оволодіння навичками іншомовного ділового спілкування.

Інтерес до вивчення іноземної мови для ділового спілкування залишається незмінно високим в Україні. Необхідність опанування діловою іноземною мовою зумовлена потребою вести професійне спілкування з закордонними партнерами невимушено і природно, що є запорукою успіху. Надзвичайно важливо для викладача – зуміти навчити студентів веденню ділових перемовин іноземною мовою не абстрактно, а абсолютно психологічно реально для них, трансформувати цей процес на цікавий і захопливий ще на рівні вивчення мови.

Ділова іноземна мова передбачає ґрунтовне засвоєння такого рівня знань, вмінь і навичок, який гарантуватиме належну комунікативну здатність у середовищах ситуативних та професійних контактів в усній та писемній формах: читання й реферування автентичних наукових та правничих текстів; нескладне обговорення загальних фахових питань перебуваючи у закордонному відрядженні; підтримування приватного та ділових листування.

У «Державному освітньому стандарті» йдеться, що комунікативна компетенція складається з мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетенцій. Таким чином, укладаючи навчальні програми варто використовувати провідні здобутки як вітчизняної, так і зарубіжної методики та психолінгвістики. Значні зусилля мають бути спрямовані на реалізацію комплексного підходу формуючи у студентів мовні й мовленнєві компетенції та красзнавчу обізнаність під час оволодіння ними комунікативною діяльністю засобами іноземної мови.

Ефективне навчання діловій іноземній мові вимагає: грамотного оформлення ділового спілкування в усній та писемній формах; правильного складання з огляду на структуру та граматичні вимоги певної ділової документації; володіння вміннями вільного використання лексики ділових листів та нормами її вживання; підвищення загального культурного рівня ділової комунікації.

Вивчення ділової іноземної мови також тісно пов'язане із загальними завданнями гуманізації навчання, адже нестримний хід глобалізації в світі характерний значною активністю не лише міждержавних, а й міжособистісних відносин. Цей процес потребує навиків комунікації із залученням моделей висловлювань загального використання у середовищах суто ситуативної комунікації.

Значна увага має бути зосереджена на лексиці, що використовується в процесі основних комерційних взаємин (укладання договорів, угод тощо), а також лексиці пов'язаній із сучасними формами співпраці.

Упродовж всього курсу вивчення ділової іноземної мови студентам-правникам не слід нехтувати також і самостійною роботою, зокрема такими її елементами як читання (наскрізне, вибіркове, оглядове, аналітичне) матеріалів країнознавчого та фахового спрямування, а також опанування лексико-граматичним мовленнєвими моделями, як-от лексикою з юридичної та спеціалізованої термінології. Реферування та анування фахових наукових статей.

Іншомовна ділова комунікація реалізується в усній і писемній формах, які вирізняються своєю специфікою і кожна є важливою. Усному мовленню властиве інтонаційне оформлення, особлива увага до паралінгвістичних засобів спілкування і їх особливостями в кожній культурі, прямий контакт із співбесідником, специфічний набір мовленнєвих зворотів, лінійність у часі. Писемне мовлення характеризується специфічною структурованістю, оформленням, впорядкованістю слів у реченнях, відсутністю прямих особистих контактів, покладає на учасників більшу відповідальність.

У «Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти» цілком справедливо зазначається, що знання іноземних мов сприятиме: підготовці всіх європейців до потреб міжнародної мобільності, що нестримно зростає і тіснішого співробітництва

в галузі освіти, культури та науки, торгівлі й промисловості; покращенню взаємного розуміння й терпимості, поваги до особистості й культурних відмінностей шляхом більш ефективної міжнародної співпраці тощо.

Сучасна ділова людина не може чекати, коли зроблять переклад і опублікують цікаву закордонну наукову статтю, оскільки наука розвивається надзвичайно швидко, і те, що сприймалося як нове ще вчора, уже завтра може перестати бути актуальним. Через це роль іноземної мови як інструменту формування фахової спрямованості набуває все більшої значущості. Важливішим стає і поглиблення інтересу до майбутньої професії, прагнення здобувати знання з різноманітних джерел, одним з яких є володіння іноземною мовою, що уможлиблює ознайомлення із здобутками науки й практики в окремій професійній сфері за кордоном, співробітничати в міжнародних програмах і проектах, продовжувати навчання в зарубіжних країнах, проводити наукові дослідження, а також ефективно працювати в іноземних компаніях, кількість яких в Україні зростає з кожним роком.

Отже, роблячи аналіз навчання іншомовному діловому спілкуванню майбутніх правників, відзначимо, що йдеться не лише про необхідність оволодіння ними професійною інформацією і лінгвістичними знаннями, але й інтерактивними знаннями, вміннями і навичками.

Список використаних джерел

1. Гадзевич І. М. Пошуки оптимальних методів та прийомів навчання на заняттях з курсу «Ділова англійська мова». *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*. 2004. Вип. 17. С. 44–45.

2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.

3. Ходцева А. О. Особливості формування професійних комунікативних навичок у курсі ділової англійської мови. *Інститут педагогіки і психології професійної освіти НАПН України*. Київ, 2010. С. 192–198.